

Prevajalec L. A. Šeremetjev je Slovencem novo ime; vsiljuje se vprašanje, ali je prevajal po izvirniku ali ne. Ime «Bortolo» nima ruske oblike in bi kazalo na italijanski prevod, dočim bi češki «Jan», ki je nadomestil slovenskega in ruskega Ivana, dal slutiti, da mu je bil pri roki češki prevod. Slovenski citat na notranji strani naslovnega lista je pokvarjen: «Iwan Cankar. Hlapic Jernij in nyjegova pravja». Češkega prevoda žal nimam pri roki; primerjal sem ruski prevod s francoskim in italijanskim, ki pa bržčas prevajalcu nista bila znana, ker se njegovo delo po frazeologiji tesneje naslanja na izvirnik nego na katerega teh prevodov.

L. A. Šeremetjev ni dal ruskemu «Hlapcu Jerneju» preproste, a trdne in kompaktne dikcije izvirnika, zato je Cankarjev slog, ki dosega zlasti v «Hlapcu Jerneju» vzlic vsej svoji enostavnosti eleganco literarnega jezika in kleno jasnost ljudske govornice, v tem prevodu precej zabrisan. Vrhu tega je prevajalec tu in tam izpustil kak stavek in prelil napačno marsikako frazo ali besedo, tako da je Cankarjeva misel poprijela ponekod drugo obliko. Tako je na primer — da omenim zgolj napake v prvem poglavju — na strani 12. samovoljno dostavil «Vse molčali», stavek, ki ga ni v izvirniku, prevel «veselo» z «laskovo», izpustil Jernejevo vprašanje «No, kaj?» in dal stavku «in nič krivice ni v vaših besedah» drug smisel: «kot da ne bi bilo nič krivice v vaših besedah». Take in podobne napake so tudi v mnogih naslednjih poglavjih, vendar pa niso posejane pregosto; nikjer ni nobene, ki bi grobo žalila izvirnik. Čitatelj, ki ne pozna Cankarja v originila ali v tako srečnem prevodu kot je francoski, ni nimalo prikrajšan za celoten užitek, ki ga nudi ruski prevod. Zlasti užitek v drugem, starem zmislu te besede: koristnost. Prevajalec je storil dobro delo, da je z očitno ljubeznijo porusil to najglobljo socialno izpoved zatiranega slovenskega naroda.

H koncu bodi omenjeno še to, da je knjiga izšla v dostojni opremi, na dobrem papirju, v 5000 izvodih.

B. Borko.

Aleksander Blok: Dvanajst. Prevedel Mile Klopčič. Opremil Miha Maleš. Založila »Proletarska knjižnica« v Ljubljani 1928. Strani 32.

Pesnitev ruske revolucije imenujejo teh dvanajst pesmi, združenih v eno celoto. Pravilno, a ne točno. Pojem revolucija ima velik obseg. Miselnost, agitacija, politika, vojaška ali vsaj oborožena podjetja itd., itd. Vsega tega se Blokova pesnitev skoraj niti ne dotakne. Zato tudi ni velike ruske revolucije velika podoba, kot jo bo morda nekoč še ustvaril umetnik širokih možnosti, marveč je le skrajno zgoščen vtis neke revolucijske plasti, ki je sicer najbolj vidna in prav radi tega v svoji notranjosti morda najteže dostopna. To je revolucionarna ulica, množica in njeno razpoloženje. Razumljivo je, da se je prav ta skriti in problematični del revolucionarnega duha najbolj dojmil tenkočutne in v odtenke zaljubljene duše dekadenta Bloka. Pesnitev «Dvanajst» je spis o duhu in razpoloženju revolucionarne množice.

Da je Blok izbral prav to plast revolucije, ni povzročil samo njegov zmisel za vse subtilno, marveč tudi njegovo razmišljanje o pomenu in vrednosti revolucije. Človeški pojav gre soditi ali po njegovem najvišjem ali najnižjem izrazu. Blok je sodil revolucijo po najnižjem: po razpoloženju ulice. To razpoloženje je krvavo, grozno, polno človeške slabosti in osebnega, plitvo in grobo in vendar je polno stvariteljske mrzlice in navzlic vsemu osebnemu instinktivno zbrano v smoter, kamor vodi usoda ali «narava stvari». Zato mora biti in je dobro, več, sveto. In če je sveta v najnižjem sloju, je sveta vsa revolucija.

To razpoloženje in ta misel sta podana v dvanajstih vizionarno simbolnih spevih, ki so prepričevalni, kadar podajajo nastroj sam, in ki so medli, kadar — kakor deveti in konec dvanajstega — vsaj posredno izražajo avtorjevo sodbo. Zaključek s Kristom vzbuja celo vprašanje: ali je res v teh pesmih razpoloženje politične revolucije prikazano kot zmes grobe osebnega in pomembno usodnega? Ali ni usodna veličina, ki je simbolizirana s slepim in trdovratnim tavanjem dvanajstovice po nočnem metežu, pesniško manj resnična kakor slabost osebnega, ki je izražena s umorom; in sicer toliko manj, kolikor je vsak simbol slabotnejši od resničnosti? Ali ni tedaj zaključek s Kristom potreben, da usodnost in pomembnost vendar le prideta do izsiza, pa bodisi da že docela neorganska, čisto samo kot postova s o d b a in m i s e l o stvari, mesto kot dejstvo, opaženo in izraženo v stvari sami?

Pesnitev je prevedel Mile Klopčič. Prevod je v glavnem točen in razumljiv, dasi močno bolj prozaičen kot original. Zlasti Blokova ironija, s katero obdeluje pojave starega sveta, je docet finejša od prevajalčeve. Klopčič pravi «tolst buržuj» mesto «buržuj», si o popu popolnoma izmisli, da «molči kot slamnat snop», pravi, da je «racal s trebuhom», mesto da je «hodil s trebuhom naprej». Simbolični pes, ki predstavlja stari svet, je Klopčiču enkrat «prokleta ščene» mesto «gladen volk», drugič «pes prokleti» mesto «premrli pes». Ljudski ton originala v prevodu izgine. Položaji so prevajalcu jasni. Rimi pripisujem «koče» dvanajstega speva mesto hiš; nevažni nejasnosti ali znanju jezika pa «ognje», ki gore krog in krog korakajoče dvanajstovice in o katerih sanja Braško Kreft v uvodu kot o «stražnjih ogujih». Mišljene so najbrž čisto prozaične cestne luči. Najvažnejši nedostatek prevoda pa je vsekakor slabotnost in neplastičnost besede in s tem življenske inzenzitate.

Uvod Braška Krefta je napisan v poznani miselnosti, ki vidi v umetnosti sredstvo za propagiranje takih ali drugačnih idej. Josip Vidmar.

Vital Vodušek: Pesmi. 1928. Samozaložba. Tiskala Zadržna tiskarna v Ljubljani. Strani 110.

Za božič lani je izdal bogoslovec Vital Vodušek, sotrudnik «Doma in sveta» in «Križa», zbirko religiozних pesmi, med temi večino še neobjavljenih. Zbirka, ki jo pretežno označuje religiozna tendenca, obsega nad 70 pesmi in je razdeljena na štiri dele. V delih «Sv. Frančišek» in «Božič» so izključno religiozne pesmi, v prvem opeva Vodušek nekako postopoma življenje sv. Frančiška, v drugem pa v naivnih pesmicah slika občutje jeslic in rojstvo Jezusovo. Ostala dva dela «Večer» in «Luč» sta močnejša, dasi tudi tukaj ni stopil Vodušek intimno do sveta ne v impresivnih ne v socialnih pismih (Nesreča, Pesem moža, Resem žene itd.), temveč gleda povsod preočito na življenje skozi prizmo svojega nazora.

Pesmi V. Voduška ne pričajo o močni osebnosti. Niti v formi niti v misli ni prinesel nič pristno novega kot na primer Vodnik, ki si je ustvaril tudi posebno izraznost za svoj svet. Ne glede na etični nazor, ki je obema skupen, je v Vodniku veliko več občutja in moči kot pa v Vodušku, ki pesni brez čustvene razgibanosti strogo po intelektu. Ljubkost, ki je je poln, in ji ve izraza le v obrabljenih deminutivih (blevček, jaselce, zvezdice, Jezušček, manjica itd.) vzbuja vtis narejenosti. Njegove pesmi nimajo nobene teže, on ne pesni iz notranje groze ali velikega doživljanja kot večkrat Pogačnik (Golgota), tudi v stilu je Vodušek preoblapan. Verzi so pogosto mahedravi in razvlečeni, tako da ni nikjer trdne oblike niti notranje ubranosti in uglašeniosti, kar pri večini pesmi učinkuje kot poetična proza (na primer Gradnik,